

Evolució de la XARXA NATURA 2000 a Catalunya i valoració de l'actual proposta

Lluís Toldrà és jurista especialitzat en medi ambient i treballa com a advocat de DEPANA, però amb el temps ha esdevingut l'advocat dels conservacionistes i ambientalistas a Catalunya, ja que ha portat les denúncies i demandes referents a la XN de la majoria d'entitats. Toldrà és la persona que més de prop coneix l'evolució de la Xarxa Natura a Catalunya, amb les diferents demandes i denúncies que han anat forçant els principals canvis incorporats, des de la primera proposta convergent plena de mancances fins a l'actual proposta, amb un 30% del territori a protegir.

Col·lectiu USERDA

A bans de començar aquesta conversa, Toldrà ens aclareix: «La Xarxa Natura 2000 rep aquest nom perquè hauria d'haver estat aprovada i haver entrat en funcionament l'any 2000 i a hores d'ara estem a l'any 2006 i la major part dels Estats membres no han aprovat les seves propostes, Espanya i Catalunya inclosos». Toldrà ens recorda que la Xarxa Natura es fonamenta en dues directives europees: la Directiva Hàbitats i la Directiva Aus. De la primera se'n deriven els LIC (lloc d'interès comunitari) i de la segona les ZEPA (zones d'especial protecció de les aus), que serveixen per definir la protecció d'hàbitats amenaçats o d'espècies amenaçades, segons sigui el cas.

Segons Toldrà, la primera proposta de Xarxa Natura, elaborada pels convergents, «no s'ha pogut veure fins ara, molts anys després», i això ha dificultat el seguiment per part de les entitats de defensa del territori. I concreta que aquella primera proposta fou específica per a la regió biogeogràfica alpina. «O sigui, el Pirineu», puntualitza, i recorda que la regió alpina representa quasi el 50% del territori català a protegir dins la XN. Una de les coses que crida l'atenció de l'evolució de les propostes de la XN de la Generalitat és la reducció de territori a protegir entre la primera proposta, l'any 1996 i que suposava un 15% del territori català, fins al 10% que incloïa la segona proposta de l'any 2001. A mig camí s'hi havien quedat parts del territori desprotegides i entre elles destacava una part de la vall d'Àrreu. La primera proposta que va fer la Generalitat es va basar en el 80% dels PEIN (paratge d'especial interès natural), però a la segona proposta hi havia importants retallades.

De seguida els conservacionistes de DEPANA, expliquen Lluís Toldrà, van detectar que en el cas d'Àrreu s'havia retallat una part de la vall per la banda del muntanyó, que corresponia al territori per on l'em-

presa Baqueira Beret SA volia ampliar les seves pistes d'esquí. I és que entremig de les dues propostes s'havia presentat el projecte d'ampliació de pistes, amb un primer informe d'avaluació ambiental desfavorable que es va convertir en favorable amb uns mesos de diferència i va aixecar les sospites de tothom. DEPANA va posar una denúncia a la UE per manca de representació d'hàbitat del trencalòs i de l'ós bru, i ADENA en va posar una altra a la qual s'hi va sumar IPCENA. Brussel·les va obrir el procés, va arxivar una queixa però després la va reobrir i va donar lloc a una dura carta, el juny de 2005, després de la qual la Generalitat va incloure Àrreu a la Xarxa Natura. Paral·lelament també havien arribat queixes de SEO i d'IPCENA per la manca de protecció dels secans.

«La retallada més escandalosa de l'actual proposta de la XN2000 és la del Delta del Llobregat, justificada per una tercera pista de l'aeroport dubtosa i que està encara a les beceroles.»

Els diferents espais on es trobava manca de protecció han estat defensats, via queixes a Brussel·les i demandes, des de les principals entitats de defensa del territori catalanes o amb seu a Catalunya, detalla Toldrà. Així, d'una banda SEO va treballar i aconseguir moltes millores en la proposta dels arrossars del Delta de l'Ebre, amb moltes negociacions i molta feina; IPCENA ha treballat els espais pirinencs de Lleida i els secans, una de les parts més conflictives, feina a la qual s'hi va sumar després EGRELL. I DEPANA fa anys que posa queixes pel Delta del Llobregat, que està proposat a Xarxa Natura 2000, però ha experimentat una forta retallada en la darrera proposta que està a informació pública fins al 15 de juny. segons explica l'advocat. Pel que fa a l'actual proposta de la XN, Toldrà la valora que «és notablement millor

que les anteriors, ja que protegeix un 30% del territori, però té algunes mancances de les quals la més impresentable és la del Delta del Llobregat, perquè s'han fet retalls que tenen a veure amb la quarta pista de l'aeroport sobre el mar, proposada recordem-ho pel líder català del PP amb el suport de la Cambra de Comerç. Una pista hipotètica, dubtosa i que tècnicament està a les beceroles i encara s'hi ha de definir tot. És un projecte que està molt verd, però en base a aquest projecte s'ha fet una gran retallada al Delta del Llobregat, actualment ZEPA. Però, a sobre, van treure la mesura compensatòria de protecció de la pineda de Can Camins al Prat i part de la ZEPA de les basses de la Ricarda i del Remolar, per l'aeroport. Cal recordar que, a més, l'Ajuntament de Barcelona ha fet de "lobby" i ha pressionat l'A-

juntament del Prat perquè faci la tercera pista. Per sort, l'Ajuntament del Prat va aprovar una moció de censura en contra de la tercera pista».

Pel que fa als secans, Toldrà creu que «la proposta no és dolenta però encara hi ha mancances, com la dels marges de Mas de Melons que no està justificada; o els retalls a Anglesola, que és un dels punts més importants de cria d'una espècie molt amenaçada com és l'esparver cendrós. A banda dels secans, una de les altres grans mancances de l'actual proposta de Xarxa Natura són els prats de dall, bàsicament al Pirineu, que no hi són prou representats. Cal fer un programa concret de definició d'hàbitats de prats de dall i de la seva gestió, l'ideal seria protegir-ne un 20% però el problema és que estan molt repartits, són propietat privada i cal el compromís del pagès que dalli cada any».

FOTO: XOSE MALLO

CRONOLOGIA DE LA XN

1996 → Primera llista de la Generalitat de proposta d'espais de la regió alpina a Catalunya, aprovada pel Consell Executiu (CIU). La UE la va considerar insuficient, per insuficiència d'hàbitat dels trencalòs i de l'ós bru, i la va tirar enrere.

1999 → Queixa de DEPANA per incomplir la normativa europea. Poc després la queixa queda arxivada.

2001 → La Generalitat treu una nova proposta a informació pública i al juliol SEO Catalunya hi presenta al·legacions per manca de ZEPA al conjunt de Catalunya i particularment a la zona afectada pel canal Segarra-Garrigues. Paral·lelament es detecta una retallada a la vall d'Àrreu i ADENA presenta queixa, a la qual s'hi suma IPCENA. L'informe de impacte ambiental del projecte d'ampliació de pistes d'esquí per part de l'empresa Baqueira Beret SA a la vall d'Àrreu fou desfavorable.

2002 → Es presenta un nou informe de impacte ambiental elaborat per la Generalitat, aquesta vegada favorable a l'ampliació de les pistes de Baqueira Beret per la vall

d'Àrreu. El titular de la conselleria de Medi Ambient era el convergent Ramón Espadaler.

2002-2004 → Es presenten més al·legacions per la falta de protecció dels ocells estèpics i de ZEPA als secans de Lleida i pel canal Segarra-Garrigues per part d'EGRELL.

2005 → La queixa per la vall d'Àrreu dóna els seus fruits i al juny la UE envia una carta molt dura a la Generalitat exigint la protecció de la vall sencera i advertint de la manca de rigor científic en els informes de impacte ambiental i en les justificacions de la seva desprotecció. Els nou titular de Medi Ambient del tripartit, Salvador Milà de ICV, han de respondre dels errors dels governs convergents.

2006 → Nova proposta de Xarxa Natura 2000 de la Generalitat, que ha necessitat dos anys de dures negociacions per arribar a un mínim de consens. El punt més calent ha estat la protecció dels ambients estèpics i la delimitació de ZEPA als secans de la Plana de Lleida, afectat pel projecte de canal de rec Segarra-Garrigues.

La proposta és acceptable en general, tot i que falten PEIN com la vall de Filià, la Serra Mitjana, la Serra Negra, la Serra del Verd... I d'altres indrets que tampoc no s'han inclòs, com les mines de sal de Cardona o els tossals d'Isòbol, a la Cerdanya. «També s'hi ha inclòs la Serra de Collserola i hi ha hagut una notable millora en la protecció del medi marí i en concret de la posidònia oceànica, amb la inclusió d'hàbitats d'aquesta espècie de la zona des de l'Atmella fins a Monroig del Camp; la zona del Garraf; el Maresme, davant de la riera del Gaià i d'altres punts. També hi ha hagut millores en alguns espais del litoral, com l'espai de les Rojales, a prop de

Vandellòs, la Plana de Sant Jordi, a l'Atmella de Mar...»

Toldrà considera que l'actual proposta millora sensiblement les primeres propostes, malgrat aquestes mancances, i afirma que Catalunya ha passat de ser de les últimes de la cua de les comunitats autònomes a protegir el seu territori dins la Xarxa Natura 2000, a ser una de les primeres, tenint en compte que ens passen per davant comunitats com la de Canàries i Madrid! Ara la incertesa és si els canvis polítics en el bipartit i els canvis de consellers suposaran un fre. Ha costat molt consensuar i aprovar l'actual proposta de la XN de Catalunya i seria perdre molta feina feta, a band que ja estem fora de termini.